

biztosítottak örököseit illetik meg - jelentette be tegnap a londoni székhelyű HSBC bankcsoport, amely megbízást kapott a biztosítótársaságtól az összegek átutalására.

A New York Life azért kénytelen fizetni most, 92 évvel az örmény népirtás után az áldozatok örököseinek, mert különféle örmény szervezetek pert indítottak és nyertek ellene az Egyesült Államokban azokkal az életbiztosítási kötvényekkel kapcsolatban, amelyeket a társaság a XX. század elején adott el Törökországban. Az amerikai bíróság úgy döntött július 30-án, hogy a biztosítótársaság köteles kifizetni a kártérítést mindazoknak, akik bizonyítani tudják rokoni kapcsolataikat azokkal a népirtás során megölt örményekkel, akiknek a neve szerepel a társaság biztosított listáin.

A biztosítótársaság több mint 6500 kárigény-bejelentést kapott örményektől a világ minden tájáról, de a cég csak 2500-at ismert el jogosnak - közölte *Davit Hartutjunján* örmény igazságügy-miniszter az örmény televízióban. Hozzátette, hogy 26 országban kapnak biztosítási kártérítést örmény származású emberek. Örményországban 1353 embernek fizet kártérítést az amerikai biztosító ebben az ügyben, összesen 3,6 millió dollár értékben. A teljes összeg, amelyet az amerikai biztosító világszerte köteles kifizetni, 20 millió dollár. Ebből a népirtás áldozatainak rokonai 11,9 milliót kapnak meg, hárommillió örmény jótékonyági szervezeteknek jut, a többi mintegy ötmilliót pedig részint az örmény egyház kapja, részint annak az alapnak a költségeire fordítják, amelyet azért hoztak létre, hogy szervezze meg a kártérítési összegek szétosztását a kedvezményezettek között. 2005 októberében a francia Axa biztosító egy lényegében azonos ügyben megegyezett a felperesekkel, hogy 17 millió eurós kárpótlást utal át a nála életbiztosítással rendelkező örmény áldozatok leszármazottai számára.

Ankara nem ismeri el, hogy az Oszmán Birodalom népirtást hajtott volna végre az örmények ellen az első világháborúban, 1915 és 1917 között. A hivatalos ankarai verzió szerint mintegy 300 000 örmény és ugyanennyi török vesztette életét a török állam ellen fellázadt, orosz fegyverekkel harcoló örmény felkelők és a török hadsereg összecsapásaiban. Az örmények és számos más nemzetiségű történész szerint több mint másfél millió örmény esett halálos áldozatául az akkori török hatóságok vérengzéseinek.

(*Világfigyelő 2007-01-17*)

Fiatal művészek játszottak Mozartot

Tehetséges fiatal előadók tolmácsolásában hallhattuk az örökifjú Amadeus zenéjét a filharmónia idei utolsó Mozart-hangversenyén, múlt csütörtökön. (Szerk. megj. Nagyváradon.) A szerző születése óta 250 esztendő telt el, de zenéje változatlanul friss, szellemes és magával ragadó, emberek sokaságát csalogatva világszerte a koncerttermekbe. A csütörtöki hangversenyen a 31., D-dúr „Párizsi” szimfóniát (K.297), a 21., C-dúr zongoraversenyt (K.467) hallhattuk, valamint elhangzott az Esz-dúr szinfonia concertante hegedűre, brácsára és zenekarra (K. 364).

A zenekart *Flórián Gergely* vezényelte, aki a filharmóniának néhány évad óta gyakori meghívott karmestere. Láthattuk-hallhattuk már őt Wagner-, Rahmanyinov-, Mendelssohn-, Schumann műveket is vezényelni. A fiatal dirigens most arra ügyelt gondosan, hogy a Mozart-művek apró részleteit adja át hatékonyan a zenekarnak.

Nyitány gyanánt az úgynevezett „Párizsi szimfóniát” hallhattuk. A háromtételes mű, mint neve is mutatja, a francia fővároshoz kötődik, mégpedig oly módon, hogy a 22 esztendő Mozart határozott lendülettel próbálta az 1770-es évek végének francia közönségét is meghódítani. Bár a szimfóniának sikere volt a párizsi bemutatón, az eredeti lassú tételt Mozartnak rövidebbre kellett cserélnie, hogy ne untassa hosszas modulációival az „érzékeny” publikumot. Sajnos a fifikás harmadik tétel hangsúlytalan ütemrészben kezdődő szinkópált főtémája három alkalomból legalább kettőn kifogott a hegedűkön, de összességében lendületesre sikerült ez a nyitódarab, amit a közönség érthetetlenül megint csak langyos érdeklődéssel fogadott.

A következőkben egy fiatal váradi zongorista, *Munkácsi Dóra* lépett színpadra a népszerű 21., C-dúr zongoraversennyel. *Fekete Erzsébet* tanítványaként végzett a Művészeti Líceumban, jelenleg másodéves a Kolozsvári Zeneakadémia zongora főszakán *Adriana Bera* osztályában. Pergően, tisztán ragadta meg a két szélső tételt, az utolsót pedig egészen sebes lendülettel. Határozottan kevés pedálmunkája Mozart

érthetőségének különösen előnyére vált. A középső, andalítóan kellemes részben - mely sokak számára Bo Widerbert 1967-es Elvira Madigan című filmjének zenéjeként vált ismertté - lágyan artikulálva formálta meg, és avatta nemessé a csak látszatra egyszerű témákat. Erőteljesen, virtuózan zengette meg a Dinu Lipatti-kadenciákat, melyekben aztán igazán kinyílt játéka. Dórának lelkes, szerető közönsége van Nagyváradon, hiszen fellépése megtöltötte a termet érdeklődőkkel. Telt ház tapsolta vissza legalább négy alkalommal. Ráadásként a 150 esztendeje elhunyt Schumann egyik szonátatételét játszotta, mindegy emlékeztetve mindenkit erre az évfordulóra is. Ezzel játékának bensőséges, romantikus hangját is megismerhettük.

Két fiatalember, *Andrei Gocan* (hegedű) és *Alexandros Koustas* (brácsa) kápráztatta el a hallgatókat a koncert második felében az Esz-dúr szinfonia concertante szólistáiként. Mindketten a Londoni Királyi (Royal) Zeneakadémián tanulnak, jelentős sikerekkel, díjakkal, turnékkal van kikövezve útjuk, már kiforrott, kész művészek. A zene csak úgy árad belőlük, félszemmel és apró gesztusokból is értették, érezték egymás játékát. Mozart alkotói szellemben bővelkedő, súlyosabb hangvétellű Esz-dúr műve így aztán komoly sikert aratott a váradi közönség körében. A filharmónia ezzel a sikeres koncerttel méltó módon vett búcsút az idei Mozart-évfordulótól.

T. G.

(Megjelent a Reggeli Újság 2006. december 4-i számában Nagyváradon)

Katona Zoltán

Örmények nyomában Törökországban

Habár mintegy három hónapos magyarságkutató utazást terveztek, végül egy háromhetes kelet-törökországi örménykutató út lett belőle: két székelyudvarhelyi fiatal, a gasztronómiai cikkeket és köteteket közlő Bercz Edgár, valamint az informatikus Fórika Endre egy kalandokkal és szép élményekkel tele utat tudhat maga mögött. Útjukról rengeteg fotóval illusztrált könyv lát napvilágot még idén. Az út erdélyi örmény barátai hatására jött létre - teljesnek mégsem mondható, hiszen Törökországból az örmény vízum ellenére sem tudtak továbbjutni.

Rodostótól Anatólia egyik legkeletibb pontjáig, az örmény határig sikerült eljutniuk autóstoppal, busszal, illetve gyalog - néhol igen viszontagságos körülmények között, hiszen az is megtörtént, hogy a velük utazó busz felborult és Edgár vállsérülést szenvedett. Eredeti uti céljuk Örményországon és Türkmenisztánon keresztül Kazahsztán lett volna, ám a török határ keleti részén uralkodó forrongó hangulat miatt nem engedték át őket Örményországba. Egyébként az elmúlt hetekben az ország keleti határai teljesen le voltak zárva, Iğdir városában kurdok robbantottak.

Az örmények története mai napig az egyik legnagyobb vitatéma Törökországban: a néhány nappal ezelőtt irodalmi Nobel-díjat kapott Orhan Pamuk török író az egyike azoknak, akik a témát élesen feszegetik az Európai Unióhoz csatlakozni kívánó (és 1952 óta NATO-tag) ország ugyanis nem hajlandó elismerni az első világháború alatt és után elkövetett örmény népirtást. *Franz Werfel* igaz történet alapján megírt, ma már klasszikusnak számító regényének (*A Musza Dagh negyven napja*) színhelyén is jártak Edgárék. Akárcsak a Mózeshegy, az egész Kelet-Törökország tele van romokkal, lerombolt vagy átépített egykori örmény templomokkal és más épületekkel. A golyónyomok mai napig látszanak a házakon, viszont az ottani emberek, a törökök nem beszélnek az örményekről. Az Ararát, az örmények szent hegye Törökországban van: Jerevánból, Örményország fővárosából látható, de az örmények nem mehetnek fel rá. Ezt úgy kell elképzelni, mintha a székelyek nem mehetnének fel a Hargitára...

Edgár és Endre törökül tanultak, mielőtt elutaztak volna Kelet-Törökországba, illetve székelyudvarhelyi és kolozsvári örmény ismerőseik iránti tiszteletből szerettek volna eljutni a muzulmán tengerben levő keresztény szigetre. Mindez szimbolikusan értendő: az örmények voltak az első nép, akiknél a Kr. u. i 4. században államvallás lett a kereszténység. Útjuk utolsó hetében értek el Törökország egykori örmények lakta vidékeire és meglepődve tapasztalták, hogy az évtizedek során bármennyire is igyekeztek a törökök mindent lerombolni és eltüntetni, ami az örményekkel kapcsolatos. Az épületek a mai napig